

‘Het is geweldig dat ik kan leven van mijn eigen fantasie’

Acteur en schrijver Edwin de Vries had als kind eczeem. Maar vooral zijn ernstige astma heeft hem gevormd. ‘Als je het benauwd hebt en bijna stikt, denk je alleen aan ademen. Ik zorgde er daarnaast voor dat ik mezelf kon bezighouden. Die gave helpt mij nu met schrijven.’ Susan Rozemeijer spreekt met hem.

Edwin de Vries ontvangt mij vriendelijk in zijn woning in Blaricum. Zijn hond, een *labradoodle*, springt mij tegemoet. Een hond? En astma? ‘Onze hond is een kruising tussen een poedel en een labrador. Hij is in Australië gefokt. Hij is écht een antiallergische hond. Mijn zoon Sammie heeft het helemaal uitgezocht. Hij hoorde dat president Obama een hond had, en een allergische dochter. Sammie zei tegen ons: “Er bestaat een anti-allergische hond, die wil ik!” Hij was toen 15. We zijn op onderzoek uitgegaan en bij een goede fokker terechtgekomen.’

Hoe lang heeft u astma?

‘Sinds mijn 3e ben ik astmapatiënt. De eerste jaren van mijn leven waren rampzalig, omdat er in de jaren vijftig geen medicijnen waren. De helft van de tijd kon ik niet naar school. Als ik erg benauwd was, belde mijn moeder de huisarts met de vraag om mij een spuitje te geven ter verlichting.’

Heeft u ook eczeem gehad?

‘Tot mijn 4e had ik een groot probleem met eczeem. Omdat ik door mijn huid amper kon lopen, moest ik in de kinderwagen naar een speciale school. Ik heb veel corticosteroiden versleten. Nu heb ik geen last meer van eczeem; ik gebruik geen zalven meer.’

‘Omdat ik door mijn huid met eczeem amper kon lopen, moest ik in de kinderwagen naar een speciale school’

Heeft astma uw karakter beïnvloed?

‘Het heeft mij enorm sterk gemaakt. Ik moest knokken in mijn leven. Bijvoorbeeld omdat ik op mijn 9e voor mijn astma naar een internationaal kindertehuis in Davos (Zwitserland) ging en mijn twee broertjes en twee zusjes niet mee konden. Niemand sprak Nederlands. Ik kende ook niemand. Je leert alleen te zijn en op jezelf te wonen. Je leert dat je het in je eentje moet klaren. Die tijd heeft mij ook fysiek sterk gemaakt. Toen ik in 1959 in Davos kwam, was ik een scharminkel-jongetje. Ik kreeg daar in het Nederlands Astma Centrum prednison, een volstrekt nieuw middel. Niemand wist wat het precies ging doen. Ik zwol op, kreeg een dik hoofd. Het ging wel meteen een stuk beter met mij. Prednison heeft toen goed geholpen, al blijf ik daar nu zoveel mogelijk van af.’

‘In Davos had ik voor het eerst het gevoel dat ik leefde. Ik kon bewegen, skiën, zwemmen en waterpoloën’

‘Ik had voor het eerst het gevoel dat ik leefde. Ik kon bewegen, skiën. Ik ben gaan zwemmen en waterpoloën. Mijn borstkas breidde zich uit. Ik heb alles gedaan wat goed is om te doen met zo’n ziekte.

Ik heb er één jaar gewoond. Een jaar lang was ik vrij van astma. Wat een zegen om niet benauwd te zijn. Maar toen ik thuiskwam, kwam de astma weer terug. Gelukkig waren er inmiddels middelen in de handel die het astma verlichtte. Ik heb de hele ontwikkeling van medicijnen doorgemaakt.’

Hoe gaat het nu met u?

‘Tot mijn 37e had ik erg veel last van mijn astma. Ik zorgde ook slecht voor mezelf. Ik was een losbol, werkte keihard en schreef ook. En toen kwam Monique. In haar aanwezigheid kreeg ik een astma-aanval en zei: “En nu moet je weg.” Ik voelde me hulpeloos en ik wilde helemaal niet hebben dat ze erbij

‘Monique keek naar mijn kamer en zei: “Dit is een stofhol, dit kan niet. We moeten opruimen”’

was. Ze zei: “Luister, als ik met jou verder ga, zal ik dit ook moeten meemaken.” Dat heeft ze heel goed en lief gedaan. Door het regelmatigere leven dat ik ging leiden, ging het beter. Ze keek naar mijn kamer en zei: “Dit is een stofhol, dit kan helemaal niet. We moeten opruimen.” We gingen samenwonen. Gladde vloeren, totaal aangepast aan mijn allergieën. Ik ben nu 25 jaar astmavrij. Dat komt ook door de medicijnen die mij in evenwicht hebben gebracht.

Ik werk op de helft van mijn longfunctie, omdat longblaasjes zijn stuk gegaan in de eerste jaren van mijn astma. Ik kan ermee leven. Ik gebruik het inhalatiemedicijn Foster, met voorzetkamer. Dat is een onderhoudsmedicijn met corticosteroiden. Ik heb pas veel later begrepen dat je het elke dag moet nemen en niet pas wanneer je klachten hebt. Ik schrijf dit nu zelfs in de tv-serie *Dokter Deen*, omdat veel mensen dit niet weten.

Ventolin gebruik ik haast niet meer. Dat is wel revolutionair, hoor. Als ik vroeger ergens heen ging, was ik doodsbang om te stikken. Ik kon echt niet op pad zonder inhalator. Ik ervaar vrijheid, omdat ik geen medicijnen meer hoeft mee te nemen.

Verder zorg ik ervoor dat ik een griep prik krijg en vitamines neem in de winter. Ik ben twintig jaar geleden naar een homeopathische arts geweest, die ook huisarts was. Ze zei: “Je blijft je medicijnen gebruiken die je krijgt voorgeschreven van je longarts, maar ik ga je immuniteit opvijzelen.” Voorheen had ik regelmatig een longontsteking. Ik slik haar voorgeschreven homeopathische medicijnen – Immunonorm – elke dag.’

Toneelschool

Edwin de Vries studeerde op het gymnasium in Rotterdam onder andere klassieke talen, haalde hoge cijfers, maar wilde toch naar de toneelschool in Amsterdam. Hij was 18 jaar.

'De artsen en mijn vader waren erop tegen dat ik naar de toneelschool ging. Veel te zwaar, vonden ze'

De longarts gaf zijn dossier mee, zodat een andere arts de behandeling kon overnemen. 'Toen las ik in de brieven die ze elkaar schreven: "Die jongen wil naar de toneelschool, maar het is de vraag of hij het zal halen. Zijn gezondheid is niet goed genoeg."

De artsen en mijn vader waren erop tegen dat ik naar de toneelschool ging. Een veel te zwaar vak, vonden ze. Toch ben ik doorgeshaald. Op het toneel zelf had ik nooit last van astma, wel ervoor en erna. Waarschijnlijk maakte ik zoveel adrenaline aan, dat ik er geen klachten had.

Ik was 19 toen mijn vader doodging. Hij heeft nooit gezien wat ik heb bereikt en waar ik terecht ben gekomen.'

Hoe kunt u decennia op zo'n hoog niveau functioneren?

'Het is doorzettingsvermogen. En inspiratie. Ik kon goed leren. Mijn hoofd werkte prima, maar mijn lichaam werkte niet goed mee. Maar je compenseert dit met je geest, met nadenken. Op mijn 30e, ik was toen al acteur, dacht ik wel: ik moet voorzichtig zijn. Want hoe lang hou ik dit vol? Ik heb mij toen toegelegd op het schrijven. Nu is dit mijn belangrijkste bezigheid. Af en toe speel ik mee op toneel, bijvoorbeeld in *Soldaat van Oranje*. De combinatie spelen en schrijven is een goede. Als je speelt, hoor je hoe het publiek reageert. Dat is voor een schrijver heel goed. Als ik schrijf voor *Dokter Deen* denk ik vaak: als deze zin zó eindigt, wordt het een lach. Dat ga je aanleren.'

'Waarschijnlijk ben ik door mijn astma een enorme fantast geworden. Mijn fantasie is enorm ontwikkeld'

'Waarschijnlijk ben ik door mijn astma een enorme fantast geworden. Mijn fantasie is enorm ontwikkeld. Veel schrijvers in de vorige eeuw hadden longproblemen. Je bent geïsoleerder en meer op je eigen geestkracht aangewezen.

De tv-serie *Dokter Deen* heb ik verzonnen

tijdens een wandeling op Vlieland, waar we een huis hebben. Ik filosofeerde over een mooie rol voor Monique en dacht opeens: arts op Vlieland! Een verhaal over een klein medisch centrum binnen een kleine gemeenschap. Ik ging achter de computer zitten en fantaseerde. Ik laat Monique altijd de tekst lezen, maar pas als het af is. Als het een rond verhaal is. Meestal zegt ze: "Ik heb zin om te draaien." Of soms: "Nee, dat zegt Maria (de dokter, red.) niet."

'Verder werk ik gewoon hard. Dat is raar hoor, met schrijven. Het houdt nooit op. Dus ook in de weekenden werk ik overdag. Ik schrijf van 10 tot 17 uur. Ik sta nu later op, omdat mijn zoon niet meer om 7 uur naar school moet.'

En tussendoor lunchen? 'Nou, dat vergeet ik vaak (lacht).'

Weten mensen met wie u werkt van uw astma? Bijvoorbeeld bij *Soldaat van Oranje*?

'Nee, ze zijn daarvan niet op de hoogte. Ik sta niet te piepen op het toneel. Ik heb er nu geen last meer van. Ik speel veel met Anne-Wil Blankers. Wij zijn van de generatie die niet versterkt wil worden; we gebruiken dus geen microfoon. Ik sta avonden op de planken op eigen kracht.'

Wat zou u nog graag willen doen in uw leven?

'Nou, ik heb *Soldaat van Oranje* geschreven. Dat is een waanzinnig succes.'

Ja, al twee jaar uitverkocht. Had u dat ooit gedacht?

'Nee, zeker niet op die plek (De Theaterhangar in Katwijk, red). Hoe is het mogelijk dat al die mensen er elke avond naartoe gaan? Producer Fred Boot wil nog een productie maken die te maken heeft met onze Nederlandse geschiedenis. Daarvoor ga ik een nieuwe musical schrijven. Verder wil ik heel graag een half jaar in New York wonen. En een tijdje in Barcelona. En gewoon op reis naar een aantal steden waar ik nog nooit ben geweest. Naar Japan en naar de Kaukasus in Rusland. Dat trekt mij aan, omdat ik ooit een tante had die daar altijd over vertelde. Ik wil in die bergen wandelen.'

'Er zijn heel veel dingen die ik nog moet schrijven. *Dokter Deen* is een van de best bekeken tv-series ooit. Dat kan nog wel een tijdje doorgaan. In maart nemen we de

Edwin de Vries

Foto: Mark Nettenbreijers

Edwin de Vries (1950); schrijver, regisseur, film-, theater- en tv-acteur. Onder meer bekend van films als *Left Luggage*, *The Discovery of Heaven* en *Een maand later*. Maar ook als schrijver van de succesvolle musical *Soldaat van Oranje* en de tv-serie *Dokter Deen*.

De Vries is onder andere ambassadeur van het Longfonds en lid van de Raad van Advies van Herinneringscentrum Kamp Westerbork. Hij is onlangs benoemd tot Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw voor zijn bijdrage aan cultuur en toneel. Edwin de Vries is getrouwd met Monique van der Ven. Samen hebben ze een zoon, Sammie.

tweede serie op in Vlieland. Ik vind het fantastisch dat ik kan leven van mijn eigen fantasie. Om zo'n vak te hebben en er ook van te kunnen leven.'

U beseft dat dit bijzonder is?

'Ja, dat beseft ik heel goed. Vooral toen ik in september mijn lintje kreeg, zo'n hoge onderscheiding. Het deed me meer dan ik beseftte. Dit betekent toch dat ik word gewaardeerd voor wat ik doe. Ik wist absoluut niets. Monique heeft het met vrienden

‘Je moet zorgen dat je in goede vorm bent en goed beweegt. Verwaarloos jezelf niet, zoals ik vroeger deed’

een jaar voorbereid. Ze hebben mij er echt totaal ingeluisd. Ik werd een paar dagen voor een voorstelling van *Soldaat van Oranje* opgebeld. Ik moest de rol van adjudant van koningin Wilhelmina spelen. Ik had dat wel eens eerder gedaan, maar ik was aan het schrijven en zou die hele rol weer uit mijn kop moeten leren. Ze haalden mij toch over. Na de voorstelling kwam de burgemeester van Blaricum opeens op. Ik had geen idee. Ik dacht: het heeft te maken met twee jaar *Soldaat van Oranje*. Toen ging het opeens over mezelf.’

Wat heeft uw zoon mee gekregen van uw astma?

‘Weinig, denk ik. Ik heb er de laatste jaren ook weinig last meer van. Hij heeft zelf ook longproblemen en eczeem gehad. Daar was ik altijd wel bang voor. Mijn kinderen mogen geen astma en die ellende meemaken.’

Heeft Monique geen last van astma of allergieën?

‘Nee hoor! Monique is de gezondste vrouw van Nederland!’

Heeft u een tip hoe om te gaan met astma?

‘Het is heel belangrijk je medicijnen altijd in te nemen. Het AMC heeft een voorlichtingsfilm gemaakt hoe je ze moet gebruiken met een voorzetkamer. Eerlijk gezegd deed ik het tot voor kort verkeerd. Ik moest mijn longfunctie laten meten. En de doktersassistente zei: “Wat doe jij nou? Je doet het helemaal fout! Je moet niet drie keer indrukken maar één keer.”

Voor de basis gebruik je corticosteroiden, waardoor longblaasjes geen foute stoffen opnemen. Dat zorgt ervoor dat je niet zo snel ziek wordt. En verder – elke astmapatiënt weet dit wel – moet je zorgen dat je in goede vorm bent en goed beweegt. En jezelf niet verwaarlozen, zoals ik vroeger deed.’

Als u zichzelf zou omschrijven, wie is dan Edwin de Vries?

‘Ik was er totaal van overtuigd dat ik toneelspeler zou worden. Maar ik dacht dat ik een heel saai iemand was. Ik weet nog wel

dat ik voor de toneelschool een lijst moest invullen over mijn eigenschappen. Toen stond er ‘fantasie’. En ik dacht bij mezelf: ik heb geen fantasie. Idioot hè, dat ik zo’n slecht zelfbeeld had.

Ik heb nooit begrepen wat Monique in mij zag. Wat moet zo’n mooie vrouw nu met mij, zo’n astmaticus? Monique zag al die dingen in mij die er later uitkwamen.

Ik kan heel makkelijk met mensen omgaan, maar Monique moet mij weleens wakker schudden: “Hé, ik ben er ook nog.” Dat heeft met schrijven te maken. Ik heb een heel introverte kant. Als ik schrijf, ben ik niet benaderbaar. Dan kan Monique niet tot mij doordringen. Mijn overtuiging is dat dit

‘Als kind kon ik me voornemen wat ik ging dromen; dat kan ik nog steeds. Dan komen de beste ideeën’

alles met astma te maken heeft. Als je het benauwd hebt en bijna stikt, denk je alleen aan ademen. Ik zorgde er daarnaast voor dat ik mezelf kon bezighouden. Die gave helpt mij nu met schrijven. Als kind kon ik gaan slapen en me voornemen wat ik ging dromen. En dat kan ik nog steeds. En dan komen de beste ideeën boven.’

Wat heeft astma u juist niet gebracht?

‘Dat ik geen sportman ben geworden. Ach, dat vind ik eigenlijk ook niet zo erg (lacht).’

Susan Rozemeijer